

חינוך ליישוב סכסוכים דיגיטליים בין ילדים ובני נוער לפני שיסלימו לאלימות ולבריונות ברשת (סדנה)

מיקי חיימוביץ

Agree Online

miki@agree-online.com

רחלי אשוול

Agree Online

Rachelly@agree-online.com

אייתי ברון

Agree Online

itai@agree-online.com

Educating Kids to Resolve Their Digital Conflicts before Escalating to Violence and Cyberbullying (Workshop)

Itai Brun

Agree Online

Rachelly Ashwall

Agree Online

Miki Haimovich

Agree Online

Abstract

Digital conflicts, unlike violence and cyberbullying, are a natural and common result of today's kids' digital life. These conflicts take place on WhatsApp, Instagram, YouTube, Snapchat and on every social app that kids are using. Digital conflicts between kids underlie some of the problematic behaviors in the digital space. They may also escalate into violence and cyberbullying. Agree-online.com is a digital platform that educates kids to resolve their digital conflicts peacefully before escalating to violence and cyberbullying. The platform helps the digital natives of the Z-generation to become digital citizens with updated social and emotional skills: communication skills, emotional management skills, and creative thinking skills to find solutions in diverse situations. In 2017, the platform was successfully implemented in various schools in Israel, as part of a pilot program that included in-class lessons. The workshop will enable participants to use the digital platform and discuss the issue of digital conflicts, based on our lessons from our activity so far.

Keywords: Cyberbullying, Digital Conflicts, Social and Emotional Learning, Conflict Resolution Education.

תקציר

סכסוכים ומחלוקות הם חלק מהחיים. ילדים מסתכסכים בכל מקום וסכסוכים ממשיכים להתרחש בכיתה, במגרש המשחקים, בתור לאוכל או בהסעה לבית הספר. אבל, בשנים האחרונות ילדים מסתכסכים יותר ויותר במרחב הדיגיטלי. סכסוכים כאלו מתנהלים ברשתות החברתיות, בקבוצות ווטסאפ ובפלטפורמות דיגיטליות אחרות. סכסוכים דיגיטליים, בין ילדים, עומדים ביסוד חלק מההתנהגויות הבעייתיות ברשת. הם עלולים להסלים לאלימות ולבריונות ברשת ומחוצה לה. Agree-Online.com מציעה תוכנית המיועדת ללמד ילדים את כישורי החיים החברתיים והרגשיים הרלוונטיים ליישוב סכסוכים דיגיטליים לפני שיהפכו לאלימות ולבריונות ברשת: כישורי תקשורת, כישורים לניהול רגשות וכישורים למצוא פתרונות יצירתיים במצבים מגוונים ומורכבים. תוכנית זאת, שהועברה לאחרונה ב-7 בתי ספר בישראל, מבוססת על שילוב של שיעורים בכיתה ופלטפורמה דיגיטלית המהווה מערכת סימולציה ("ארגו חולי") שבה הילדים יכולים לרכוש את כישורי החיים ובעיקר – להתאמן ביישומם.

הסדנה תאפשר התנסות בפלטפורמה הדיגיטלית ותציג את התובנות העיקריות מהפעלת התוכנית עד כה, כבסיס לדיון בנושא החינוך ליישוב הסכסוכים הדיגיטליים. סכסוכים, שאינם מיושבים, יכולים להסלים עד כדי התנהגויות המסווגות כבריונות ברשת, אך הם שונים מהותית מבריונות ברשת. בסכסוך אין תוקף או קרבן, אלא צדדים, שווים בכוחם, הנמצאים במצב של התנגשות עקב אי הסכמה או אי הבנה. גם הכלים לטיפול בסכסוך ובריונות שונים מהותית. מקובל להניח שניתן לפתור סכסוכים רבים בדרכי שלום, באמצעות מציאת פתרונות יצירתיים שיהיו לתועלת כל הצדדים (win-win). לכן, סכסוכים דיגיטליים צריך ליישב. בריונות ברשת, לעומת זאת, היא בראש ובראשונה תופעה חברתית קשה ופוגעת. הכלים ליישוב סכסוכים אינם רלוונטיים מול בריונות. על בריונות צריך לדווח למבוגרים, להורים או למורים, וליידע אותם על המקרה באופן שיאפשר להגן על הקרבן ולטפל בתוקפים. לסכסוכים דיגיטליים יש מאפיינים מיוחדים. הם מסלימים מהר, נערכים בפני צופים פעילים ומשאירים חתימה ותייעוד. בבסיס רבים מהסכסוכים הדיגיטליים עומדים קשיים בתקשורת. במרחב הדיגיטלי קל לייחס כוונות שליליות ולפתח תחושת פגיעה, גם כאשר אין סיבה אמיתית לכך. ילדים הופכים לשותפים פעילים בסכסוך כאשר הם אוהבים (like), משתפים (share) או מגיבים בצורה אחרת להתרחשות. יש גם פעולות פוגעות שאפשריות רק ברשת, כגון: הוצאה מקבוצה (remove), ביטול חברות (unfriend), הסרת מעקב (unfollow), חסימה (block) וביטול תיוג (untag). ילדים מודעים לקיומם של סכסוכים. כאשר הם נמצאים בסכסוך, הם מרגישים אי נוחות ורוצים לפתור אותו. הם גם רוצים לעזור לחברים שלהם לפתור את הסכסוכים שלהם. אבל, הם לא יודעים לפתור את הסכסוכים שלהם בעצמם. הקושי לפתור את הסכסוכים נובע משילוב של העדר כישורי חיים בסיסיים (שטרם נרכשו) ושל ההיבטים הייחודיים של סכסוכים (ותקשורת בכלל) במרחב הדיגיטלי. הם אכן ילידים דיגיטליים ורובם מסתדרים עם הטכנולוגיה מצוין, אבל הם לא יפתחו לבדם כישורים ליישוב סכסוכים דיגיטליים. כישורים חברתיים ורגשיים לא צומחים מאליהם, באופן ספונטני. צריך ללמד אותם ולטפח אותם. ילדים והורים מקבלים היום הדרכה בנושא "גלישה נבונה ובטוחה". במסגרת זאת ניתנים להם כלים, עצות והנחיות הקשורים לפרטיות, לבטיחות ומוגנות ברשת ולהתנהגות ברשת. כל אלו הם חשובים מאוד, אך החינוך לחיים חברתיים ברשת לא יכול לכלול רק תמרורי אזהרה באשר לסכנותיה. יש לחנך את הילדים לפתור בעצמם בעיות באמצעות כישורי תקשורת, כישורים לניהול רגשות וכישורים למציאת פתרונות יצירתיים במגוון של מצבים.

זוהי גישה שונה מהגישה של האפליקציות להשגחה הורית (Parental Control), אך היא יכולה בהחלט להיות משלימה להן. הגישה החינוכית ליישוב סכסוכים מבוססת על אמון בילדים וביכולתם לפתח את המיומנויות הנדרשות ליישוב סכסוכים דיגיטליים. לילדים יש כישורים בסיסיים ליישוב סכסוכים, אבל צריך לפתח אותם. יש להם שכל ישר, הם קולטים מהר ויש להם חשיבה יצירתית. הדמיון שלהם מפותח ולעניין זה יש משמעות מיוחדת ליכולת שלכם להציע פתרונות יצירתיים. החינוך לפיתוח הכישורים האלו יגביר את האמון שלהם עצמם ביכולתם ליישב את הסכסוכים שלהם ויגביר גם את האמון שלנו, המבוגרים, ביכולותיהם. ההתנסות שלנו תומכת בהשערה שהדרך הנכונה ללמד את הכישורים הנדרשים ליישוב סכסוכים במרחב הדיגיטלי היא בסביבה דיגיטלית בטוחה, עם החברים שלהם לכיתה, בהובלת המורה. החינוך ליישוב סכסוכים דיגיטליים מחייב התנסות מעשית במרחב הדיגיטלי עצמו, תוך התמודדות עם "דילמות דיגיטליות" מהסוג שאיתו יתמודדו הילדים במציאות. במסגרת זאת, יש חשיבות הן להתנסות ביישוב סכסוכים דיגיטליים אמיתיים, שהילדים מתארים מחייהם, והן להתנסות ביישוב סכסוכים דיגיטליים מדומיינים. השימוש במשחק מעשיר את חוויית הלמידה והופך אותה למלהיבה ומרתקת על ידי יצירת אלמנטים של תחרות והחדרת מוטיבציה.

מילות מפתח: בריונות ברשת, סכסוכים דיגיטליים, למידה חברתית ורגשית, חינוך ליישוב סכסוכים.

הרחבה: [סרטון על סכסוכים דיגיטליים](#) [Agree Online](#) [תקציר באנגלית](#)